Επιστημονική Ημερίδα:

Παραγωγική Ανασυγκρότηση και Βιώσιμη Ανάπτυξη σε Νησιωτικές Περιοχές - Η περίπτωση της Καρπάθου

Τοπικές φυλές ζώων

Ιωσήφ Μπιζέλης
Καθηγητής Γ.Π.Α.

Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 18 Απριλίου 2019

Στη νησιωτική χώρα μας,

- Ποικιλότητα των γεωμορφολογικών & κλιματικών συνθηκών
- Διαφορετικότητα των κοινωνικών & οικονομικών συνθηκών
- Διαφορές στα ήθη & τα έθιμα της κάθε περιοχής

Είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία, με φυσική & ζωοτεχνική επιλογή, στη διάρκεια της νεότερης ιστορίας, σημαντικού αριθμού αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων (βοοειδή, πρόβατα, αίγες, χοίροι, ίπποι).

Οι αυτόχθονες ελληνικές φυλές, ειδικά αυτές που δημιουργήθηκαν σε απομονωμένα νησιά, έχουν μοναδικά χαρακτηριστικά όπως

- **η ανθεκτικότητα στο αντίξοο περιβάλλον,**
- **η δυνατότητα αξιοποίησης των πτωχών, άγονων εκτάσεων & βοσκοτόπων,**
- **η αντίσταση σε ασθένειες & παρασιτώσεις,**
- **η ικανότητα επιβίωσης με περιορισμένη ποσότητα τροφής & νερού**
- **η δυνατότητα παραγωγής προϊόντων, κυρίως από γάλα & κρέας, με μοναδικά ποιοτικά χαρακτηριστικά.**

Σήμερα πολλές αυτόχθονες φυλές περιορίζονται δραματικά σε αριθμό ζώων, απειλούνται με εξαφάνιση ή έχουν ήδη εξαφανιστεί, αφού κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι περισσότεροι κτηνοτρόφοι τις αντικατέστησαν με ξένες βελτιωμένες φυλές που θεωρήθηκαν περισσότερο παραγωγικές.

Πλέον σχετικά ολιγάριθμες «διεθνείς» βελτιωμένες φυλές κυριαρχούν σε όλες τις χώρες με αναπτυγμένη ή όχι ζωική παραγωγή.

Όμως …

Οι αυτόχθονες νησιώτικες ελληνικές φυλές έχουν μεγάλη οικονομική σημασία.

Ελληνικές φυλές βοοειδών (8)

Κανονική (-)	Ευαίσθητη (1)	Επισφαλής (2)	Υπό εξαφάνιση (1)	Εξαφανισμένη (4)
	Βραχυκερατική	Κατερίνης	Κέας	Τήνου
		Συκιάς		Άνδρου
				Κερκύρας
				Χίου

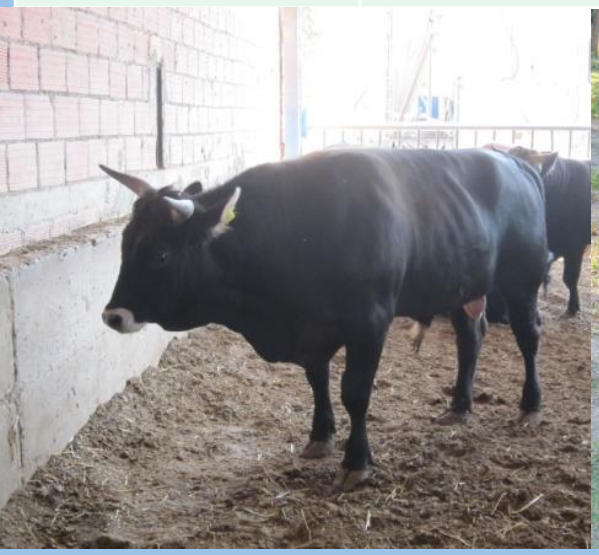

- Κατερίνης
- Συκιάς
- Κέας

Ελληνικές φυλές ίππων (6)

Κανονική (-)	Ευαίσθητη (1)	Επισφαλής (3)	Υπό εξαφάνιση (2)	Εξαφανισμένη (-)
	Πίνδου	Πηνείας	Ανδραβίδας	
		Σκύρου	Θεσσαλίας	
		Μεσσαράς		

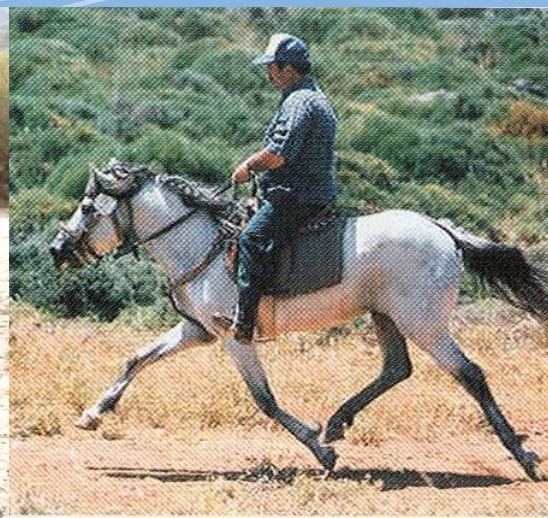

Ελληνικές φυλές προβάτων (34)

Κανονική (5)	Ευαίσθητη (9)	Επισφαλής (5)	Υπό εξαφάνιση (6)	Εξαφανισμένη (6)
Χίου	Σερρών	Σαρακατσάνικο	Θράκης	Λευκίμμης
Μυτιλήνης (Λέσβος)	Καλαρρύτικο	Βλάχικο (Ορεινό Ηπείρου)	Πελαγονίας (Φλώρινας)	Ρουμλουκίου
Άρτας (Φριζάρτας)	Καρύστου	Ζάκυνθος	Άργους	Καταφυγίου
Καραγκούνικο	Ανωγείων	Αγρινίου	Κοκοβίτικο	Αρβανιτοβλάχικο
Σφακίων	Αστερουσίων	Κύμης	Ικαρίας (Ευδήλου)	Δράμας
	Σκοπέλου		Σαμοθράκης	Χαλκιδικής
	Κατσικά			
	Πηλίου			
	Κεφαλονιάς			

Άγνωστη Κατάσταση (3) : Σητείας, Αιγαίου, Σκύρου

Ελληνικές φυλές χοίρων (1)

Κανονική (-)	Ευαίσθητη (1)	Επισφαλής (-)	Υπό εξαφάνιση (-)	Εξαφανισμένη (-)
	Ελληνικός εγχώριος (μαύρος) χοίρος			

Ο εγχώριος ελληνικός (μαύρος) χοίρος βρίσκεται σε ευαίσθητη κατάσταση, με δεδομένη την επίδραση που έχει δεχτεί από ξένες φυλές και τον άγριο χοίρο. Πρόσφατα ο πληθυσμός του αυξάνεται σημαντικά.

Σε πολλά νησιά του Αιγαίου Πελάγους, όπως είναι η Κάρπαθος, ουδέποτε μέχρι τώρα έχει πραγματοποιηθεί συστηματική έρευνα για τους τοπικούς πληθυσμούς αγροτικών ζώων.

Τα τελευταία χρόνια στα νησιά, παρατηρείται ραγδαία αύξηση των εισαγωγών ξένων και ελληνικών βελτιωμένων φυλών, με αποτέλεσμα, λόγω και των ανεξέλεγκτων διασταυρώσεων που ακολουθούν, να χάνονται οι εγχώριοι τοπικοί πληθυσμοί.

Η Κάρπαθος παλιά

Η Κάρπαθος σήμερα

Βοοειδή

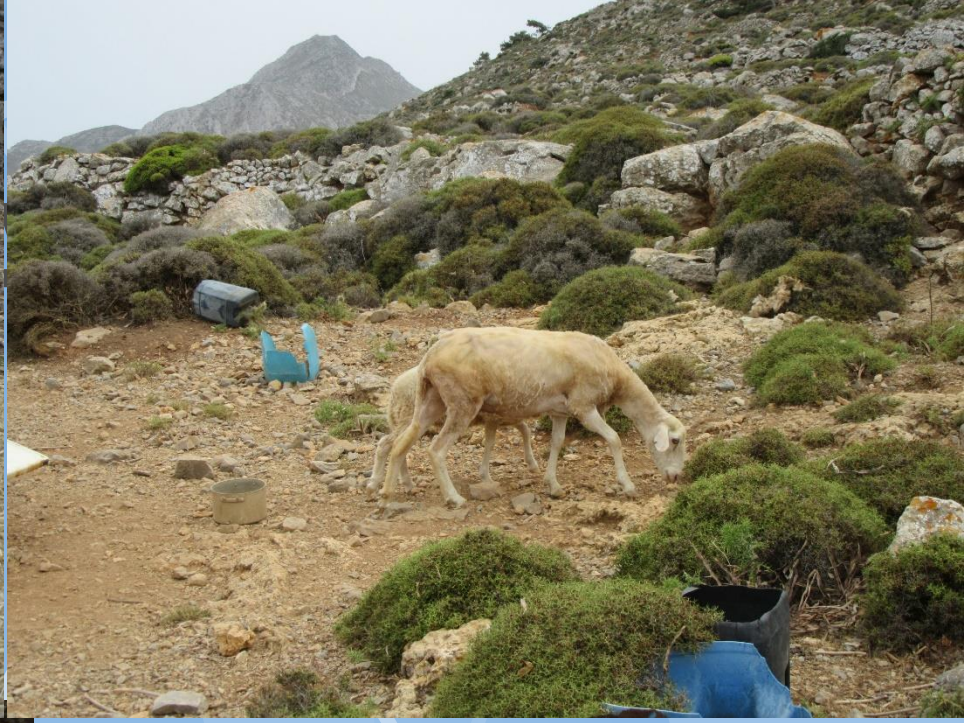

Εισαγωγή βελτιωμένων φυλών (Lacaune)

Οι αλλαγές στην οικονομία και την κοινωνία μας το τελευταίο διάστημα, σε συνδυασμό με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, ίσως είναι η αφορμή και η ευκαιρία για να δούμε με διαφορετική οπτική την κτηνοτροφία που θέλουμε και μπορούμε να αναπτύξουμε στο μέλλον, ειδικά στις νησιωτικές περιοχές.

Σε αυτό το πλαίσιο, είναι πολύ πιθανό να αλλάξει πολύ σύντομα και η αξία των αυτοχθόνων ελληνικών φυλών, όπως δείχνουν αρκετά παραδείγματα στο παρελθόν.

Η Αποτυχία και Επιτυχία των εκμεταλλεύσεων

Προβλήματα - Προοπτικές

Διαχείριση / Αγορά

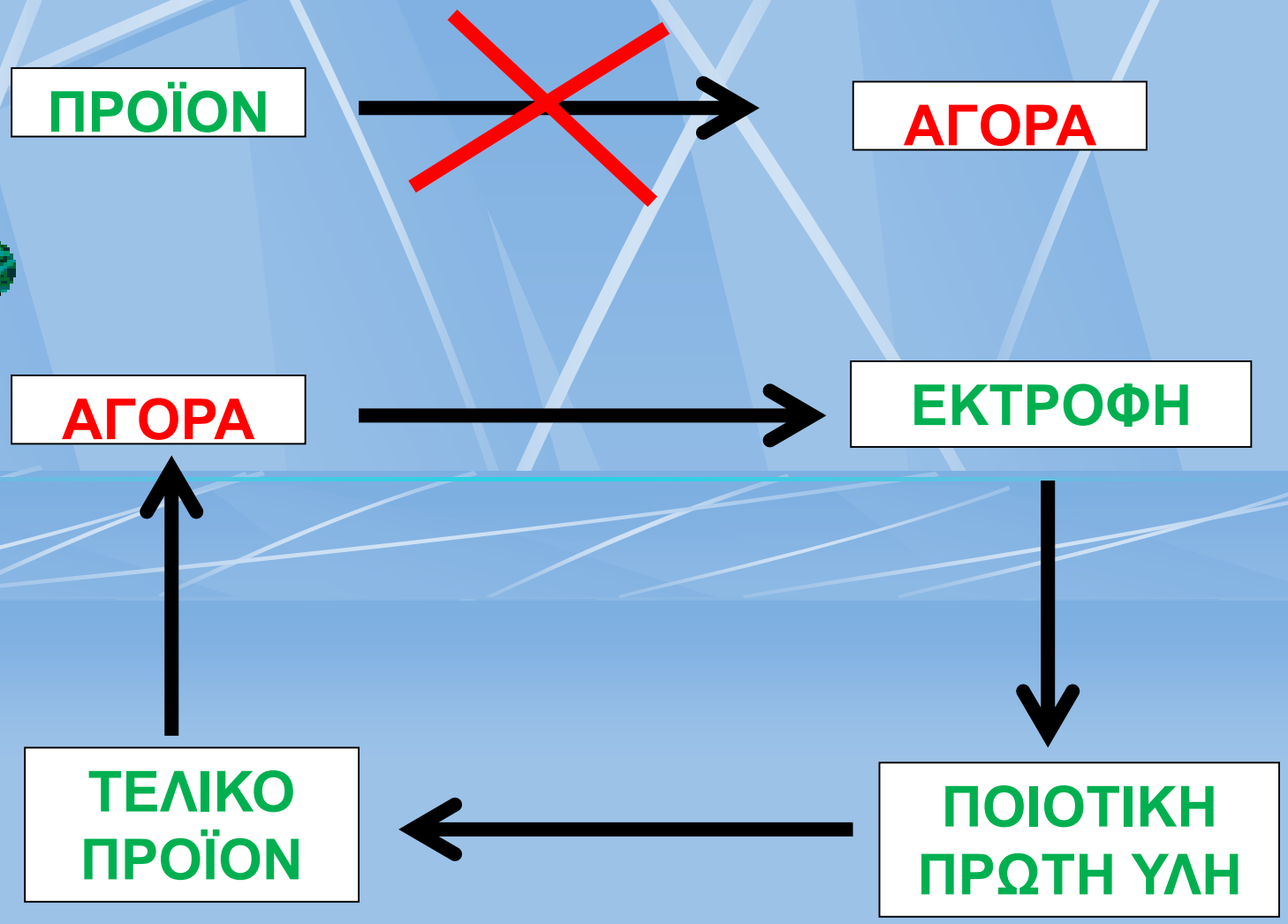
ΠΡΟΪΟΝ
ΑΓΟΡΑ
ΑΓΟΡΑ
ΕΚΤΡΟΦΗ
ΤΕΛΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ
ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ

ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ

- ΤΟΠΙΚΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ
- ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ
- ΚΑΘΕΤΟΠΟΙΗΣΗ
- ΑΣΦΑΛΕΙΑ & ΠΟΙΟΤΗΤΑ

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Φυσικό περιβάλλον, χωρίς ιδιαίτερες επιβαρύνσεις
- Αξιοσημείωτη βιοποικιλότητα φυτών και ζώων
- Μοναδική θέση στην Ελληνική και παγκόσμια ιστορία
- Τουρισμός - ομογενειακή στήριξη.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

- Μικρό μέγεθος κλήρου
- Μικρός όγκος παραγωγής
- Έλλειψη συνεργασίας
- Ελλείψεις τοπικών κυκλωμάτων τυποποίησης, συσκευασίας και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων.
- Ανεπαρκές δίκτυο άρδευσης
- Ανεπαρκείς υποδομές – οδικό δίκτυο
- Χαμηλή μεταποιητική δραστηριότητα
- Ειδικής φύσης διαρθρωτικά προβλήματα στην αγορά εργασίας
- Εξάρτηση κυρίως από τιμές βασικών αγροτικών προϊόντος.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Διαφοροποιημένα προϊόντα τοπικής προέλευσης.
- Προϋποθέσεις βιολογικής γεωργίας.
- Υλοποιούμενα προγράμματα απασχόλησης στον αγροτικό χώρο.
- Άμεσα διαθέσιμες (σε εγχώρια βάση) προηγμένες τεχνολογίες καινοτομίας στην πρωτογενή & δευτερογενή παραγωγή και την ασφάλεια τροφίμων.
- Πηγές χρηματοδότησης από το εσωτερικό & εξωτερικό.

Αντί συμπεράσματος …

Επείγει η καταγραφή, πριν την οριστική εξαφάνιση τους, των τελευταίων τοπικών πληθυσμών αγροτικών ζώων και, σε ένα δεύτερο στάδιο, η διατήρηση, μελέτη και αξιοποίηση αυτού του εγχώριου πολύτιμου γενετικού δυναμικού, προς όφελος της τοπικής οικονομίας και του περιβάλλοντος. Με αυτή την προοπτική - πρόκληση η διάσωση του εγχώριου γενετικού δυναμικού ίσως είναι σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, τόσο αναγκαία όσο και επείγουσα.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας